



Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 54g/2018

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolele 134¹, 217 și 217¹ din Codul penal
(*analog al substanței stupefiante sau psihotrope*)

CHIȘINĂU

14 mai 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Victor POPA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 14 mai 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examânând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 mai 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 134¹ alin. (6) și a sintagmei „analogilor acestora” din articolele 134¹, 217 și 217¹ din Codul penal, ridicată de către domnul avocat Tudor Osoianu, în dosarul nr. 1-326/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la 14 mai 2018, de către doamna judecător Maria Tertia de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală de învinuire a domnilor Tudor Onică, Eugeniu Muntean, Sergiu Mihailov și Valentin Taban de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 217¹ alin. (4) lit. d) din Codul penal, normă care stabilește răspunderea penală pentru circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare, în proporții deosebit de mari.

4. Pe 11 mai 2018, în cadrul ședinței de judecată, domnul avocat Tudor Osoianu (apărătorul domnului Tudor Onică) a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 134¹ alin. (6) și a sintagmei „analogilor acestora” din articolele 134¹, 217 și 217¹ din Codul penal.

5. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a dispus trimiterea excepției de neconstituționalitate la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Codului penal sunt următoarele:

Articolul 134¹ Droguri, precursori, etnobotanice și **analogii acestora**

„(1) Prin droguri se înțeleg plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope, sau amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe, stabilite de Guvern.

(2) Prin stupefiante se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția unică a Națiunilor Unite asupra substanțelor stupefiante din 1961, modificată prin Protocolul din 1972, și prevăzute în actele normative ale Guvernului.

(3) Prin substanțe psihotrope se înțeleg substanțele înscrise în anexele la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și prevăzute în actele normative ale Guvernului.

(4) Prin precursor se înțelege substanța de origine naturală sau sintetică utilizată ca materie primă la producerea de substanțe stupefiante sau psihotrope.

(5) Prin produse etnobotanice (etnobotanice) se înțeleg amestecurile de prafuri și/sau plante sau amestecurile de ierburi și diverse părți de plante stropite cu substanțe chimice, care produc schimbări ce induc efecte fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau acțiuni psihoactive.

(6) Prin analog al substanței stupefiante sau psihotrope se înțelege orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă, ori părți ale acestora, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținutul său, denumirea sa, modul său de administrare, de prezentare sau de publicitatea care i se face, este ori poate fi folosită în locul unei substanțe sau al unui preparat stupefiant, psihotrop ori cu efect psihotrop sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național și/sau internațional.

(7) Listele de substanțe stupefiante, psihotrope și de precursori se aprobă, se modifică și se completează de către Guvern.

(8) În cazul sustragerii, însușirii, extorcării sau al altor acțiuni ilegale cu droguri, precursori, etnobotanice sau analogi ai acestora, proporțiile acestora – mici, mari sau deosebit de mari – se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari stabilite de Guvern.

(9) Prin circulația drogurilor, precursorilor, etnobotanicelor și **analogilor acestora** se înțeleg orice operațiuni precum experimentarea, elaborarea, producerea (fabricarea), prepararea, cultivarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, deținerea, stocarea, păstrarea, livrarea, eliberarea, distribuția, expedierea, transportul, procurarea (cumpărarea), comercializarea, distrugerea, importul, exportul, utilizarea, promovarea acestora și alte activități conexe.”

Articolul 217

Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau **analogilor acestora** fără scop de înstrăinare

„(1) Semănatul sau cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice, prelucrarea sau utilizarea a astfel de plante, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 200 la 400 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 100 de ore, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 5000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea drogurilor, etnobotanicelor sau **analogilor acestora**, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 400 la 700 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 150 de ore, sau cu închisoare de până la 1 an, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

[...].”

Articolul 217¹

Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau **analogilor acestora** în scop de înstrăinare

„(1) Semănatul ori cultivarea de plante ce conțin droguri, prelucrarea ori utilizarea unor astfel de plante fără autorizație sau semănatul ori cultivarea de plante pentru fabricarea produselor etnobotanice, săvârșite în scop de înstrăinare,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 950 la 1250 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 2 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita anumite activități sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea, distribuirea sau alte operațiuni ilegale cu droguri sau cu analogi ai acestora, săvârșite în scop de înstrăinare, ori înstrăinarea ilegală a drogurilor sau **analogilor acestora**,

se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a invocat faptul că dispozițiile articolului 134¹ alin. (6) din Codul penal, care conțin noțiunea de „analog al substanței stupefiante sau psihotrope”, sunt imprevizibile. Legislatorul a recurs la definirea noțiunii prin gen proxim și diferență specifică. Totuși, mai potrivită ar fi fost definirea prin enumerare a noțiunii în discuție, așa cum s-a procedat în cazul substanțelor narcotice sau stupefiante și al substanțelor psihotrope, a căror listă este aprobată, modificată sau completată de către Guvern.

9. Prin urmare, destinatarii legii penale nu pot avea o înțelegere clară a prevederilor care stabilesc răspunderea penală pentru circulația ilegală a analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope, astfel încât să-și adapteze conduita și să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea normelor contestate.

10. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 20, 23 alin. (2), 26 alin. (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către domnul avocat Tudor Osoianu, în dosarul nr. 1-326/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. Astfel, sesizarea în discuție este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 134¹ alin. (6) din Codul penal, normă care redă definiția noțiunii de analog al substanței stupefiante și psihotrope, precum și sintagma „analogilor acestora” din articolele 134¹, 217 și 217¹ din Codul penal.

15. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile contestate ar fi imprevizibile.

16. Cu titlu preliminar, Curtea reamintește că infracțiunea și pedeapsa trebuie să fie prevăzute de lege. Expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, i.e. aceasta trebuie să fie – așa cum afirmă constant Curtea Europeană – accesibilă și previzibilă (*Rohlena v. Cehia*, [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], 20 octombrie 2015, § 154; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 48). Aceste cerințe sunt impuse de principiul legalității incriminării și al pedepsei penale.

17. Condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme.

18. Persoanele vizate de norma de drept penal trebuie să fie apte să stabilească caracteristicile esențiale ale actului interzis doar în baza prevederilor care îl specifică, adică prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică.

19. În prezenta cauză, Curtea observă că, potrivit articolului 217 din Codul penal, circulația ilegală a drogurilor, a etnobotanicelor sau a analogilor acestora fără scop de înstrăinare constituie infracțiune.

20. Totodată, la articolul 217¹ din același Cod este stabilită răspunderea penală pentru circulația ilegală a drogurilor, a etnobotanicelor sau a analogilor acestora în scop de înstrăinare.

21. Curtea reține că articolul 134¹ din Codul penal definește noțiunile de „drog”, „stupefiante”, „substanță psihotropă”, „precursor”, „produse etnobotanice” și de „analog al substanței stupefiante sau psihotrope”.

22. Potrivit alineatului (6) al articolului în discuție, prin „analog al substanței stupefiante sau psihotrope” se înțelege orice substanță sau asociere de substanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă, ori părți ale acestora, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținutul său, denumirea sa, modul său de administrare, de prezentare sau de publicitatea care i se face, este ori poate fi folosită în locul unei substanțe sau al unui preparat stupefiant, psihotrop ori cu efect psihotrop sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național și/sau internațional.

23. În conformitate cu articolul 134¹ alin. (7) din Codul penal, listele de substanțe stupefiante, psihotrope și de precursori se aprobă, se modifică și se completează de către Guvern.

24. În acest sens, lista substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006.

25. Fiind anterior sesizată în vederea controlului constituționalității hotărârii menționate, Curtea a stabilit că, având în vedere faptul că domeniul în discuție se află în permanentă evoluție și vizează nu doar reglementările în materia dreptului penal, dar și cele privind ocrotirea sănătății publice, legislativul poate delega executivului competența de a reglementa, prin acte subordonate legii, lista substanțelor narcotice, psihotrope și cantitatea acestora (HCC nr. 25 din 13 octombrie 2015, §65). Prin urmare, Curtea a constatat constituționalitatea Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23 ianuarie 2006.

26. Curtea observă că autorul excepției susține că prevederile contestate sunt imprevizibile, pentru că nu există o listă care ar enumera analogii substanțelor stupefiante sau psihotrope.

27. Totuși, Curtea Europeană a reținut în jurisprudența sa că formularea legilor nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea în redactarea unei legi este un lucru dorit, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație (*Rohlena v. Cehia*, citată mai sus, § 50), astfel încât să asigure o protecție efectivă și practică a relațiilor sociale susceptibile să fie lezate prin comiterea unor infracțiuni, dar nu una teoretică și iluzorie.

28. Curtea observă că, prin definiție, analogul substanței stupefiante sau psihotrope trebuie să aibă proprietatea de a produce efecte psihotrope și care, indiferent de conținutul său, denumirea sa, modul său de administrare, de prezentare sau de publicitatea care i se face, este ori poate fi folosit în locul unei substanțe sau al unui preparat stupefiant, psihotrop ori cu efect psihotrop sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național și/sau internațional. În orice caz, pentru a stabili dacă o substanță sau un amestec de substanțe are proprietatea de a produce efecte psihotrope similare unor substanțe psihotrope sau stupefiante trebuie dispusă efectuarea unei expertize.

29. Având în vedere că piața analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope se află într-o evoluție continuă, Curtea consideră că autoritățile statului sunt mai bine plasate pentru a aprecia, în baza unor criterii obiective, dacă este posibilă stabilirea acestora într-o listă exhaustivă.

30. Rezumând cele enunțate *supra*, Curtea conchide că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 134¹ alin. (6) și a sintagmei „analogilor acestora” din articolele 134¹, 217 și 217¹ din Codul penal, ridicată de către domnul avocat Tudor Osoianu, în dosarul nr. 1-326/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 14 mai 2018
DCC nr. 43
Dosarul nr. 54g/2018